

Tikkurilan lukion kansainvälisyysuunnitelma

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Kansainvälisyys asenteina.....	2
2.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet	3
3. Kotikansainvälisyys	3
3.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet	3
4. Kansallinen kansainvälisyys	3
4.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet	4
5. Kansainvälinen liikkuvuus	4
5.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet	4
6. Toiminnan rakenteet	5
6.1. Vastuhenkilöt	5
6.2. Toiminnan suunnittelu	5
6.3. Toiminnan arviointi	5
7. Kansainvälisyyden vuosikello	6
8. Lisätietoa ja linkkejä	6

Kuva: OPH: kansainvälisen toiminnan laatusuositus.

	Mitä?	Missä?
Kansainvälisyys asenteina	Mukana kaikessa toiminnassa	Omassa lukiossa
Kotikansainvälisyys	Projektit, hankkeet, kurssit	Omassa lukiossa, lähiympäristössä
Kansallinen kansainvälisyys	Vierailut, yhteistyö kansainvälisten toimijoiden kanssa	Lukion ulkopuolella, omassa maassa
Kansainvälinen liikkuvuus	Vaihdot, vierailut	Ulkomailla

1. Johdanto

Yleissivistävää koulutusta koskevassa lainsäädännössä sekä valtakunnallisissa opetussuunnitelmien perusteissa kansainvälisyyttä käsitellään sekä arvopohjassa että aihekokonaisuuksien ja oppiaineiden kuvauksissa. Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat lukioita rakentamaan kansainvälisyyttä niin, että se on yhdenvertaisesti kaikkien opiskelijoiden hyödynnettävissä.

Opetussuunnitelmien lisäksi lukioiden kansainvälisyyttä ei ole erikseen säädelty. Toiminnan painopisteitä linjataan nelivuotiskausittain Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (KESU), jonka valtioneuvosto vahvistaa opetus- ja kulttuuriministeriön esityksen pohjalta.

Koulujen ja oppilaitosten kansainvälisyyttä voidaan määritellä ja kuvata myös sen mukaan, millaista osaamista sen avulla pyritään synnyttämään ja vahvistamaan. Esimerkkeinä voidaan mainita seuraavat neljä teemaa:

- kansainvälisyystaitojen omaksuminen ja lisääminen - sisältäen kielitaidon ja kulttuurien tuntemuksen
- koulun oman osaamisen syventäminen tai lisääminen jossain koululle tärkeässä asiassa
- monikulttuuriseen toimintaympäristöön valmentautuminen/kulttuurienvälisyys
- globaalin vastuun ymmärtäminen ja omaksuminen/globalikasvatus.¹

Koulujen ja oppilaitosten kansainvälisen toiminnan ydin on maailmankansalaisuuteen kasvaminen. Kasvun oppimisympäristöksi sopii mitä parhaimmin kotikansainvälisyys. Oppilaitoksissa tehdään näkyväksi ja koettavaksi niin opiskelijoiden kuin heidän elinympäristönsä kulttuurinen moninaisuus.

Tasa-arvon ja järkevän työnjaon kannalta on tärkeää, että kansainvälinen toiminta ei profiloitu vain esim. kieltenopettajien asiaksi, vaan kansainvälisyys on jokaisen työyhteisön jäsenen ja kaikkien opiskelijoiden asia. Toistaiseksi kansainvälisyysryhmässä on kuitenkin vain yksi ei-kieltenopettaja. Tähän pienryhmä toivoo tulevaisuudessa muutosta. Opiskelijoiden rooli toiminnan suunnittelijoina, toteuttajina ja arvioijina tulee ottaa huomioon.²

2. Kansainvälisyys asenteina

Kulttuurien välinen viestintä ja kulttuurien tuntemus auttavat ihmisen identiteettien moninaisuuden ymmärtämisessä sekä erilaisuuden hyväksymisessä. Kulttuurien välinen viestintäosaaminen vahvistaa myös opiskelijoiden työelämä- ja jatkokoulutusvalmiuksia.

Kaikissa lukion oppiaineissa voidaan edistää kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden tavoitteita. Opettajien tulisi tarkastella opettamaansa ainetta "kansainvälisyys-filtterin" läpi ja miettiä miten opetusta voisi lähestyä uudesta näkökulmasta.

Kansainvälisyyttä voidaan tuoda esille kaikkien aineiden opetuksessa, päivänavauksissa, välitunneilla, näyttelyissä, juhlissa, teemapäivinä ja muussa lukion toiminnassa.

¹ OPH 2011: Kansainvälisen toiminnan laatusuositus. Yleissivistävä koulutus. Globaalikasvatus on kasvatus, joka "avaa ihmisten silmät ja mielen maailman todellisuuksille ja herättää heidät toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän maailman puolesta" (Maastrichtin julistus 2002). Myös vanhempi termi kansainvälisyyskasvatus viittaa samaan asiaan.

² Paula Mattila, Opetushallitus.

2.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tikkurilan lukiossa opiskelee lukuvuonna 2016-2017 yhteensä 1178 opiskelijaa, joista kansainvälisellä IB-linjalla opiskelee 90 opiskelijaa. Lukuvuonna 2016-2017 kaikista opiskelijoista 128 on maahanmuuttajataustaisia ja heistä 45 opiskelee suomen kieltä S2-oppimäärän mukaisesti. Tikkurilan lukio on luonnostaan monikulttuurinen koulu, jonka käytävillä kuullaan päivän aikana monia eri kieliä. Monikulttuurisuus on luonnollinen osa Tilun arkea.

Tikkurilan lukio osallistui vuosina 2011-2013 toteutettuun Osallisena Suomessa –hankkeeseen ollen eräs aktiivisimmista pääkaupunkiseudun toimijoista. OSSU-hankkeessa pilotoitiin monia uusia toimintatapoja, joista suurin osa on jäänyt hyväksi käytänteiksi Tilun arkeen myös hankkeen loputtua. Tällaisia käytänteitä ovat esimerkiksi Study Cafe, reaaliaineiden tukikurssi ja sporttiklubi, jotka kaikki syntyivät OSSU-hankkeen tuloksena tukemaan maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden arkea. Edellä mainituista toimintatavoista on hyötyä myös suomea äidinkielenään opiskeleville, jonka vuoksi toimintatavat on laajennettu koskemaan kaikkia Tikkurilan lukion opiskelijoita. S2-koordinaattori Jaana Siitosella on päävastuu näiden käytänteiden toteuttamisesta ja kehittämisestä.

3. Kotikansainvälisyys

Kotikansainvälisyyttä toteutetaan oman lukion tiloissa ja lähiympäristössä, avaamalla silmät ja korvat läsnä olevalle monikulttuurisuudelle ja kansainvälisyydelle. Kotikansainvälisyys voi olla myös tieto- ja viestintäteknologian mahdollistamaa virtuaalista yhteistyötä toisen maan koulujen kanssa, jopa yhteisenä opetuksena maiden välillä.³ Kotikansainvälisyyteen kuuluvat myös lukion kansainväliset projektit sekä yhteistyö ystävyyskoulujen kanssa.

3.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tikkurilan lukion laaja kielitarjonta avaa helpon ja luontevan tavan tutustua vieraisiin kulttuureihin. Tikkurilan lukiossa voi opiskella A-kielinä englantia, saksaa, ranskaa, ruotsia ja venäjää. B1-kielenä voi opiskella ruotsia ja B2-kielenä ranskaa ja saksaa. Lukiossa alkavissa B3-kielissä vaihtoehtoina ovat ranska, saksa, espanja, italia, venäjä ja latina. Tikkurilan lukiossa järjestetään kansainvälisyyskursseja, joiden aikana toteutetaan vierailu ulkomaille. Tikkurilan lukiossa ei voi suorittaa kansainvälisyyspassia.

Monikulttuurisuus on luonteva osa Tilun arkea. Tutortoiminnassa sekä oppilaskunnan hallituksessa on jo monena vuonna ollut toimijoita yli kulttuurirajojen. Monikulttuurisuus on suuren lukion voimavara.

Tikkurilan lukion opiskelijat ovat aktiivisia uusien tietoteknisten välineiden käyttäjiä. Kansainvälisissä projekteissa käytössä ovat olleet mm. Facebook, Twitter, Instagram, Whatsapp ja Snapchat. Brasilia-projektin opiskelijat kirjoittivat projektistaan myös blogia.

4. Kansallinen kansainvälisyys

Kansallinen kansainvälisyys on käsitteenä uusi, mutta siihen liittyvä toiminta tuttua: tutustutaan autenttiseen kansainvälisyyteen tai parhaaseen kansainväliseen osaamiseen kotimaassa. Voidaan esimerkiksi tehdä opettaja- ja opiskelijavierailuja eri maiden lähetystöihin ja kulttuurikeskuksiin, korkeakoulujen kansainvälisiin keskuksiin tai kielikouluihin tai tutustutaan kansallisesti merkittävien kansainvälisten yhteistyöverkoston toimintaan.⁴ Kotikansainvälisyydestä

³ OPH 2011

⁴ OPH 2011

kansallinen kansainvälisyys eroaa erityisesti siinä, että siinä lähdetään oman koulun ulkopuolelle.

4.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Keväällä 2016 ryhmä Tikkurilan lukion opiskelijoita lähti kahden opettajan kanssa ensimmäisen kerran 9 päivää kestäneelle vaihtomatkalle Brasiliaan. Tilun opiskelijat vierailivat Collegio Unidade Jardimissa, joka sijaitsee Sao Paolossa. Syyskuussa 2016 ryhmä brasilialaisia opiskelijoita opettajineen tuli viikoksi Tikkurilan lukiolle. Vaihto-ohjelmaa jatketaan. Seuraavaksi vuorossa on Tilun opiskelijoiden vierailu Brasiliaan keväällä 2017.

Tikkurilan lukiolla on ollut yhteistyötä ranskalaisen yhteistyökoulun, Caenissa sijaitsevan Lycée Jeanne d'Arcin kanssa jo vuodesta 2004 lähtien. Tavoitteena on ranskanopiskelijoiden kielitaidon ja kulttuurintuntemuksen lisäksi tuoda mukaan Normandian hyödyntäminen historian näkökulmasta; keväällä 2016 yhteistyössä oli mukana myös historian soveltavan kurssin opiskelijoita. Ryhmä ranskalaisopiskelijoita saapui viikoksi Tikkurilan lukion vieraaksi maaliskuussa 2016, ja vastavierailu Caeniin tehtiin toukokuussa 2016. Seuraava viikon mittainen vaihto toteutetaan keväällä 2018.

Lisäksi vuodesta 2012 alkaen on toteutettu saman yhteistyökoulumme kanssa vuosittainen ns. pitkä eli kuukauden mittainen vaihto. Tässä pitkässä vaihdossa 3-6 ranskalaisopiskelijaa Tikkurilan lukiosta menee helmi-maaliskuussa 4-viikoksi Caeniin ja sama määrä ranskalaisia opiskelijoita tulee lukuvuoden alussa noin neljäksi viikoksi opiskelemaan Tikkurilan lukioon. Tämä vaihto toteutetaan joka lukuvuonna. Haku kevään 2017 pitkään vaihtoon on juuri päättynyt; yhteensä neljä Tilun opiskelijaa ottaa osaa tähän vaihtoon lukuvuonna 2017.

VIE5-kurssin (kulttuurien välinen viestintä) puitteissa on ollut paljon yhteistyötä eri oppilaitosten välillä. Tikkurilan lukiossa ei ole tehty vierailuja eri maiden lähetystöihin.

Tikkurilan lukion tiloissa järjestetään lukuvuoden 2016-2017 aikana Erasmus+ -ohjelmaan kuuluvaa koulutusta. Tikkurilan lukion opettajilla on niin halutessaan mahdollisuus osallistua tähän koulutukseen ja verkostoitua muista maista tulevien opettajien kanssa.

5. Kansainvälinen liikkuvuus

Kansainvälinen liikkuvuus pitää sisällään sekä opiskelijoiden että opettajien vaihdot ulkomaille sekä tutustumisvierailut eri maihin.

5.1. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tikkurilan lukiolla ei ole suunnitelmaa rahoituksen hankkimiseksi ulkomailta tapahtuvaan opiskeluun tai tutustumisvierailuihin liittyen. Rahoitusta haetaan tarpeen mukaan opetusministeriöltä ja muilta rahoitusta myöntäviltä tahoilta.

Lukuvuonna 2016-2017 on aloitettu selvittää mahdollisuuksia tarjota Tikkurilan lukion opiskelijoille kolmatta kaukovaihtokohdetta Brasilian ja Singaporen lisäksi. Suunnitelmissa on aloittaa vaihto-ohjelma Intiaan.

Tikkurilan lukion opettajat eivät ole osallistuneet varsinaisiin opettajavaihtoihin, mutta kuluneiden vuosien aikana kaksi Tilun opettajaa on lähtenyt työskentelemään vakituisesti ulkomaille. Tilun IB-linjalla opettavat opettajat osallistuvat säännöllisesti kansainvälisiin konferensseihin, jotka ovat erinomainen tapa verkostoitua muiden IB-opettajien kanssa. Lukuvuonna 2016-2017 Tilun kansainvälisyysryhmään puheenjohtaja osallistui kansainvälisyyskasvatuskoulutukseen Utrechtissä, Hollannissa.

6. Toiminnan rakenteet

6.1. Vastuuhenkilöt

Kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksien lisääntyttyä Tikkurilan lukiossa koettiin perusteluksi perustaa kansainvälisyysasioista vastaava pienryhmä. Pienryhmän puheenjohtaja toimii kansainvälisten asioiden nimettynä vastuuhenkilönä. Pienryhmä perustettiin lukuvuoden 2014-2015 alussa.

6.2. Toiminnan suunnittelu

Kansainvälistä toimintaa suunnitellaan vuositasolla budjetin asettamissa rajoissa. Kansainvälisiä hankkeita järjestävät opettajat ovat hyvissä ajoin yhteydessä rehtoriin taloudellisten reunaehtojen selvittämiseksi.

Ryhmävaihto-ohjelma Ranskaan toteutetaan joka toinen vuosi, ja sen suunnittelu käynnistään heti lukuvuoden alkaessa vaihdon toteuttamiseksi saman lukuvuoden keväällä. Osallistuva opiskelijaryhmä on mukana vaihdon toteutuksessa tammikuusta alkaen, he saavat vaihdosta myös soveltavan kurssin joko ranskanopintoihin tai historianopintoihinsa. Opiskelijat majoittavat vieraat koteihinsa, järjestävät osan ohjelmasta, perehtyvät vierailukohteeseensa sekä raportoivat matkastaan sieltä palattuana. Koska kyseessä on pitkäaikainen ja vakiintunut kahdenvälinen yhteistyö Lycée Jeanne d'Arcin kanssa, yhteistyö sujuu ennalta sovitun aikataulun mukaisesti keskinäisesti sovittuja, hyväksi havaittuja käytäntöjä noudattaen.

Yhteistyöverkostojen suunnittelu ja ylläpito on tähän asti ollut kansainvälisiä hankkeita järjestäneiden opettajien varassa. Tällä hetkellä hankevetoinen ratkaisu sopii Tikkurilan lukiolle parhaiten. Kansainvälistä toimintaa koordinoiva pienryhmä mahdollistaa toiminnan suunnittelun pitkällä tähtäimellä.

Esimerkiksi VIE5 (Kulttuurien välinen viestintä) -kurssilla syntyneet yhteistyöverkostot aktivoidaan aina, kun kurssi toteutuu uudestaan. Kurssin yhteistyötahoja ovat mm. SPR:n monikulttuurisuusyhteistyö, Pakolaisapu, Plan Suomi Säätiön Mitä-verkosto, Yhteiset lapsemme ry:n vuosittainen monikulttuurisuusseminaari, etnisten vähemmistöjen paikallisjärjestöt sekä Vantaan Aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajien kotouttamiskoulutus.

Rehtori voi myöntää luvan erityisiin opetusjärjestelyihin esim. Venäjä-projektin koulupäivän pituiset yritysvierailut tai opiskelijoiden osallistuminen useamman oppitunnin ajan kestäviin seminaareihin tai muihin tapahtumiin.

TiLussa kansainvälisyyskoulutusta tarjoaa sekä teoreettisesta että käytännöllisestä näkökulmasta VIE5 eli Kulttuurien välisen viestinnän kurssi. Käytännön kansainvälisyyskoulutusta/ -kasvatusta tarjoavat säännöllisesti toistuvat matkat Ranskaan, Italiaan, Singaporeen, Brasiliaan ja tulevaisuudessa todennäköisesti Intiaan. Näihin matkoihin valmistaudutaan käymällä huolella läpi kulttuuristen toimintatapojen eroavuuksia esim. aasialaisen ja länsimaisen kulttuurin välillä. IB-opettajat osallistuvat kansainvälisiin koulutuksiin budjetin asettamien reunaehtojen mukaan.

6.3. Toiminnan arviointi

Kansainvälisyysuunnitelma tulee olemaan jatkossa osa Tikkurilan lukion lukuvuosisuunnitelmaa. Kansainvälistä toimintaa tullaan täten arvioimaan navigointitilaisuuksissa sekä lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä, joka tapahtuu keväällä järjestettävän opettajatyöpäivän yhteydessä.

7. Kansainvälisyyden vuosikello

Kansainvälisyyden vuosikello päivitetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Alla olevaan taulukkoon kirjataan lyhyesti toiminnan painopisteet ja suunnitteilla olevat vaihdot, vierailut, matkat jne.

Toiminnan painopisteet lv. 2016-2017	
Elokuu	Haku Ranskan pitkään vaihto-ohjelmaan syyslukukaudella 2016. Syyskuussa brasilialainen opiskelijaryhmä Tilulle.
Syyskuu	
Lokakuu	
Syysloma	
Loka- marraskuu	Mahdollisen Intia-projektin suunnittelua. Opettajan koulutus asiaan liittyen Utrechtissä, Hollannissa.
Joulukuu	
Joululoma	
Tammikuu	
Helmikuu	
Talviloma	
Helmi- maaliskuu	Kevätlukukaudella 2017 Ranskan pitkä vaihto-ohjelma Huhtikuussa 2017 opiskelijaryhmä Brasiliaan.
Huhtikuu	
Toukokuu	

8. Lisätietoa ja linkkejä

OPH: Kansainvälisen toiminnan laatusuositus, 2011

http://www.oph.fi/julkaisut/2011/kansainvalisen_toiminnan_laatusuositukset

Käsikirja lukion kansainvälisyyteen

http://peda.net/img/portal/2777538/Kv-kasikirja_liitteinen_12.2.2013.pdf?cs=1360847111

→ ks. erityisesti hyvät ohjeet konkreettisiksi toimenpiteiksi kansainvälisyyteen, s. 27 alk.

Koulun kansainvälisyysuunnitelma

<https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1394/>

INTOilua -blogi ja koulujen kansainvälistymisen tukeminen

<http://intoilua.wordpress.com/toimintasuunnitelmatyo/>